

СТАНОВИЩЕ

За научната продукция на д-р Гергана Алексиева,
кандидат в конкурс за доцент по съвременна история,
направление 2.2. История и археология (Съвременна история),
обявен в Държавен вестник, брой 82/3.10.2014 г.
от доц д-р Елеонора Пенчева, преподавател
в Правно-исторически факултет, ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград

Кандидатът за доцент по съвременна история д-р Гергана Алексиева работи върху историята на Испания и Аржентина. За конкурса са представени списък с публикации: една монография *Перонизмът – политика и идеология* (от 422 страници) и 6 статии (приложен е списък). Всички публикации от посочения списък са след защитата на дисертационния труд през 2006 г. Пет от тях са свързани с историята на Испания и една - с историята на Аржентина.

Монографията *Перонизмът. Политика и идеология* е научен труд в обем от 422 страници. Темата е актуална, предвид разпространението на популистките режими в Латинска Америка и по света и произтичащите от това дискусии за отношението на държавата към трудещите се, за границите между ухаждане и употребяване на работещите, за техните реални права и демагогията на властта.

Историческият и общоцивилизационният подходи към изследването позволяват да се проследят взаимовръзките между икономика, политика, идеология с цел разкриване на явлениято – *перонизъм*. Безспорно достойнство на монографията е, че допълва опита да се обособи *направлението латиноамериканистика* в българската наука. Всеки нов щрих към общата картина заслужава адмириране.

Монографията на Гергана Алексиева е първият разширен анализ за перонизма у нас. Тя ни запознава с *различните дискурси* за същността на перонизма и хустисиализмът и като теория и като практика. Изследването разкрива етапите на структурирането на популисткия режим - от идеите, през вярата до въплъщаването им в политическа доктрина с всичките ѝ противоречия.

За първи път български изследовател толкова детайлно представя личността на Хуан Перон, с личните му амбиции, интересът му към изследователска работа, ораторските му способности. Монографията прави достъпни огромен обем от речите на Хуан Перон, разкриващи философията и светогледа му, което е важен принос в изследването. Това дава възможност за още по-разширени анализи на латиноамериканските модели на мислене и на специалисти в други области - социология, философия на историята, международни отношения, политология.

Принос за българската прощаща латиноамериканистика е огромният фактологически материал, включително използването на архивите чрез електронните медии.

В тази връзка, искам да отбележа тенденцията от последните 25 години да не се използват и цитират трудове от руски учени (за съветските е разбираемо). Развитието на

българската латиноамериканистика ще се обогати с анализите на световно доказали се учени от *Института за Латинска Америка към Руската Академия на Науките*. По темата за перонизма са писали руски учени и от други институти и университети (Ермаков, Д. Н., Казаков, В. П., Соколовска Н.Ф., Строганов А.И.) Позволявам си да посъветвам д-р Гергана Алексиева, в бъдещите си книги и статии, които очакваме от нея, да не продължава тази тенденция. Ако западните автори виждат в доктрината основно корист, амбиции, заиграване с масите, съветските – заиграване с буржоазията, то руските учени забелязват *и опита* да се утвърди нова ценност – човешкият живот. Съпоставена към историческия период на цивилизацията, тази вълна от хуманизъм и справедливост – след насилието от Втората световна война - присъства в следвоенното управление на повечето европейски държави.

Д-р Гергана Алексиева е отбелязала реалните стъпки на Ева и Хуан Перон за реализацията на този аспект от доктрината чрез някои от латиноамериканските и испанските автори.

Приносен момент на изследването е осветяването на „държавата на справедливостта“. Уроците от опита на Ева и Хуан Перон да хармонизират човешките интереси чрез държавата, да отстояват икономическия национализъм и хуманизма са ценни за разбирането на популизма днес и в Аржентина, и в България и в глобалната икономика.

Всеки автор има правото да избира акцентите на своето изследване, но бих препоръчала на автора, в бъдещите си разработки да разгледа по-детайлно установяването и налагането на транснационалните компании в Аржентина, (както и в целия континент). Още през 50-те години се заражда противоречието, което продължаваме да обсъждаме – между опитите на правителствата да защитят националните ресурси в интерес на народите си и неолибералните изисквания да се предоставят същите тези ресурси на ТНК.

Двете статии: „*Пътят към 23 F*“ и „*23 F - последното военно предизвикателство срещу испанската демокрация*“ са посветени на опита на испанската армията, чрез преврат от 23 февруари 1981 г., да върне предишния си статут на фаворизиране при режима на Франко. Разкрита е причината, поради която демокрацията се възприема като заплаха, както и традицията на военните да контролират народа чрез страх и да улесняват провеждането на нужната идеология и пропаганда на правителството, с което си сътрудничат.

Статията „*Митът за един принц*“, посветена на поведението на крал Хуан Карлос, назначен от Франко и останал дълго в сянката на диктатора е полезно допълнение към испанската история за българския читател.

„*Монархията в криза: политическият обрат в Испания (1930-1931)*“ допълва портрета на ген. Примо де Ривера в българската историография, неговото отношение към короната и вътрешните кризи, разклатили диктатурата.

В „*Испания и обединяваща се Европа през 60-те години*“ е проследен пътят на Испания към Европа, компромисите и успехите, които са необходими за това.

Статията „*Дейността на Ева Перон като първа дама*“ – допълва портрета на Ева Перон за българския историк. При цялата противоречивост на характера, амбициите и

манипулациите на първата дама, насочени към оставането на семейството ѝ във властта, авторът отбелязва безспорно широкия спектър на нейната социална дейност.

Статиите на д-р Гергана Алексиева са посветени на важни проблеми от историята на Испания, но истинското разработване с приносен характер е монографията. Статиите са богат извор материал за студенти, преподаватели и обикновени читатели.

Отново с оглед на бъдещите изследвания на авторката, бих ѝ препоръчала да не използва *Уикипедия* като източник – това олекотява всеки анализ с претенции за научност.

Хабилитационният труд на д-р Гергана Алексиева, както и статиите са полезен извор материал за студентите, преподаватели, специалисти и широк кръг читатели, имат своя принос, който приемам и заслужават признание.

На основата на научните приноси предлагам на уважаемото жури да присъди академичната степен „доцент“ на д-р Гергана Алексиева.

ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград

9. 01.2015 г.

.....

доц. д-р Елеонора Пенчева